

เอกสารประกอบการพิจารณา

ร่างพระราชบัญญัติ

สวนป่า

พ.ศ.

คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ

บรรจुरเบียบวาระ ครั้งที่ ๕

สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ทำหน้าที่รัฐสภา

ฉ.พ. ๗๕/ ๒๕๓๕

เอกสารประกอบการพิจารณา

งานบริการค้ำคว่ำ ศูนย์บริการเอกสารและค้ำคว่ำ สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา โทร. ๒๕๖๑๑๑๑ - ๑๑๑ ต่อ ๒๓๓๒ ๒๓๓๕

สารบัญ

	หน้า
1. สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติสวนป่า พ.ศ. (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)	1
2. ความเป็นมาของร่างพระราชบัญญัติสวนป่า พ.ศ.	2
3. สถิติสำคัญเกี่ยวกับสถานการณ์ป่าไม้	3
4. การปลูกสร้างสวนป่า	3
5. การปลูกป่าเอกชน	4
6. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมการปลูกสร้างสวนป่าที่ใช้อยู่เดิม	5
7. สรุป	6
8. ตารางที่ 1 แสดงอัตราการเปลี่ยนแปลงเนื้อที่ป่าระหว่างปี พ.ศ. 2528-2532 (4 ปี) ทั่วประเทศโดยแยกเป็นรายภาค	8
9. ตารางที่ 2 เปรียบเทียบข้อมูลเนื้อที่ป่าระหว่างปี พ.ศ. 2516-2532 ทั่วประเทศ โดยแยกเป็นรายภาค	9
10. ตารางที่ 3 พื้นที่ปลูกไม้โตเร็วภาคเอกชนตั้งแต่ปี 2519-2530 ทั่วประเทศ แยกเป็นรายพืช	10
11. ตารางที่ 4 พื้นที่ปลูกไม้โตเร็วภาคเอกชน ตั้งแต่ปี 2519-2530 แยกเป็นรายภาค	11
12. ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของผู้ปลูกป่าในแต่ละขนาดเนื้อที่	11

นิพนธ์ เปรมกมล

วิทยากร 4

ผู้รับผิดชอบ

สาระสำคัญ

ร่างพระราชบัญญัติสวนป่า พ.ศ.

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยสวนป่า

เหตุผล

โดยที่รัฐบาลมีนโยบายในการส่งเสริมให้มีการปลูกสร้างสวนป่าเพื่อการค้าในที่ดินของรัฐและของเอกชนให้กว้างขวางยิ่งขึ้น แต่เนื่องจากพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 ซึ่งใช้บังคับอยู่ในขณะนี้ มิได้มีบทบัญญัติรองรับและคุ้มครองสิทธิการทำไม้หวงห้ามที่ได้จากการปลูกสร้างสวนป่า สมควรให้มีกฎหมายว่าด้วยสวนป่าเพื่อเป็นการสนับสนุนและส่งเสริมให้มีการปลูกสร้างสวนป่าดังกล่าว อีกทั้งเพื่อเป็นการส่งเสริมอาชีพให้ประชาชนมีงานทำและผลิตไม้เพื่อเป็นสินค้า ตลอดจนเพิ่มพื้นที่ทำไม้ให้มีปริมาณมากขึ้น และเพื่อให้ผู้ที่จะทำการปลูกสร้างสวนป่ามีความมั่นใจในสิทธิและประโยชน์ที่จะได้รับจากการปลูกสร้างสวนป่า เช่น การได้รับยกเว้นค่าภาคหลวงและการไม่อยู่ภายใต้บังคับกฎเกณฑ์บางประการตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

สรุปสาระสำคัญ

- ประเภทของที่ดินที่จะขอขึ้นทะเบียนเป็นสวนป่า
- วิธีการยื่นคำขอขึ้นทะเบียนที่ดินเป็นสวนป่า
- การดำเนินการของนายทะเบียนเมื่อได้รับการขอขึ้นทะเบียน
- การให้อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่เข้าไปในสวนป่าได้
- กำหนดให้ผู้ทำสวนป่าต้องมีตราที่ได้ขึ้นทะเบียนแล้วเพื่อใช้แสดงความเป็นเจ้าของไม้ที่

ได้มาจากการทำสวนป่า

- กำหนดให้ผู้ทำสวนป่าทำไม้ที่ได้จากสวนป่าและนำเคลื่อนที่ผ่านด่านป่าไม้ได้
- กำหนดให้ผู้ทำสวนป่าแจ้งเป็นหนังสือต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ เมื่อจะตัดหรือโค่นไม้จาก

การทำสวนป่า และต้องเก็บหนังสือไว้ที่สวนป่าเพื่อแสดงต่อเจ้าหน้าที่ตลอดเวลา

- กำหนดให้มีการ ตี คอก ตรากับไม้ที่จะนำเคลื่อนที่ออกจากสวนป่า
- กำหนดให้ไม่ต้องเสียค่าภาคหลวงและค่าบำรุงป่าสำหรับไม้ที่ได้จากการทำสวนป่า
- การขอและออกใบแทนหนังสือรับรองการแจ้ง
- การปฏิบัติเมื่อจะยกเลิกตรา หรือกรณีตราสูญหาย
- การปฏิบัติเมื่อผู้ทำสวนป่าไม่ประสงค์จะทำสวนป่าต่อไป
- การปฏิบัติในกรณีต่าง ๆ เมื่อมีความประสงค์จะทำสวนป่าในที่ดินที่เคยทำสวนป่า
- การทำลายตรา
- การรับโอนสิทธิในการค้า ไม้ไว้ในครอบครองหรือนำเคลื่อนที่ผ่านด่านป่าไม้ของไม้ที่ได้มา

จากการทำสวนป่า

- กำหนดให้นายทะเบียนและพนักงานเจ้าหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา
- กำหนดโทษต่อผู้ชักชวนหรือไม่อำนวยความสะดวกแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ที่เข้าไปในสวนป่า
- กำหนดโทษต่อผู้ใช้ตรา ตี คอก หรือประทับหรือแสดงการเป็นเจ้าของไม้ ที่ได้มาจากการ

การทำสวนป่าและในกรณีอื่น ๆ

- กำหนดโทษสำหรับผู้ทำสวนป่าที่ไม่เก็บรักษาหนังสือรับรองการแจ้งในกรณีต่าง ๆ และ
- ไม่แจ้งการบุบสลายหรือสูญหายของตราหรือไม่นำตราที่บุบสลายไปทำลาย
- กำหนดให้ กรรมการผู้จัดการ ผู้จัดการหรือผู้แทนของนิติบุคคลที่ได้รับโทษตามพระราช

บัญญัตินี้ต้องรับโทษด้วย

- กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

บัญชีในฐานที่เกี่ยวข้อง

1. ความเป็นมาของร่างพระราชบัญญัติสวนป่า พ.ศ.

ร่างพระราชบัญญัติสวนป่าได้เคยถูกเสนอ โดยนายมนตรี ด่านไพบูลย์ เมื่อวันที่ 15 กันยายน 2531 ต่อมาเมื่อวันที่ 10 พฤษภาคม 2532 นายสุรชาติ ชำนาญศิลป์ ได้เสนอร่างนี้ต่อสภาผู้แทนราษฎรขณะเดียวกับที่นายเอกพร รักความสุขและคณะที่ได้เสนอร่างนี้เช่นกัน และเมื่อวันที่ 27 มิถุนายน 2532 คณะรัฐมนตรีของรัฐบาลชุดที่แล้วก็ได้เสนอร่างพระราชบัญญัตินี้ และกำลังรอการพิจารณาในวาระที่ 1 ของสภาผู้แทนราษฎร

2. สถิติสำคัญเกี่ยวกับสถานการณ์ป่าไม้

พื้นที่ป่าไม้ของประเทศไทยได้เปลี่ยนแปลงจาก 171, 017, 812 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 53.33 ของพื้นที่ประเทศในปี พ.ศ. 2504 มาเป็น 89,635,792 ไร่หรือร้อยละ 27.95 ของพื้นที่ประเทศในปี พ.ศ. 2532 ถ้าคิดอัตราเฉลี่ยของการทำลายป่าจะสูงถึงประมาณ 3 ล้านไร่ต่อปี และอัตราการทำลายป่าสูงสุดนั้นเกิดในช่วงระหว่าง พ.ศ. 2518-2521 คืออัตราเฉลี่ยถึงปีละ 7.25 ล้านไร่ ในช่วงเวลา 4 ปี ระหว่าง พ.ศ. 2528-2532 การบุกรุกเนื้อที่ป่าของประเทศไทยมีอัตราร้อยละ 1.45 ถ้าพิจารณาเป็นรายปีมีอัตราเท่ากับร้อยละ 0.36 ต่อปี ดังตารางที่ 1 เมื่อพิจารณาเนื้อที่ป่าในรอบเกือบ 20 ปีในภาคต่าง ๆ ตั้งแต่ พ.ศ. 2516-2532 เห็นได้ว่าเนื้อที่ป่าลดลงมาตลอดทุกภาคดังตารางที่ 2

3. การปลูกสร้างสวนป่า^{1/}

สวนป่าหมายถึง พื้นที่ซึ่งประกอบด้วยหมู่ไม้ซึ่งปลูกสร้างขึ้นอย่างมีระบบแบบแผนและมีวัตถุประสงค์ที่แน่นอน วัตถุประสงค์หลักของการปลูกสร้างสวนป่ามี 3 ประการ คือ

1. เพื่อให้ได้มาซึ่งผลตอบแทนทางเศรษฐกิจโดยตรงอันได้แก่ เนื้อไม้และผลิตภัณฑ์จากสวนป่าเช่นไม้ซุง ไม้เสาเข็ม ครั่ง น้ำผึ้ง ฯลฯ

2. เพื่อผลด้านการอนุรักษ์ดิน น้ำ และสภาพแวดล้อม เช่น การปลูกป่าตามแหล่งต้นน้ำลำธารเพื่อป้องกันการพังทลายของดิน และรักษาความชุ่มชื้นให้แก่แหล่งต้นน้ำลำธาร

3. เพื่อผลในด้านการพักผ่อนหย่อนใจและการศึกษาอันได้แก่ การปลูกต้นไม้ในวนอุทยาน สวนรุกขชาติ สวนพฤกษศาสตร์ รวมทั้งการปลูกต้นไม้ตามริมถนนหนทางต่าง ๆ ทั้งในชนบทและในเมืองเพื่อให้ความร่มรื่นแก่ผู้สัญจรไปมา

การปลูกสร้างสวนป่าในปัจจุบันมีการดำเนินการเป็น 5 ประเภท คือ

1. การปลูกสร้างสวนป่าที่กรมป่าไม้ดำเนินการโดยใช้งบประมาณแผ่นดิน

2. การปลูกสร้างสวนป่าโดยผู้รับสัมปทานทำไม้ปลูกทดแทนตามเงื่อนไขสัมปทาน

3. การปลูกสร้างสวนป่าโดยผู้รับอนุญาตทำไม้หรือเก็บหาของป่าออกค่าใช้จ่ายเพื่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทำการบำรุงป่า หรือปลูกสร้างสวนป่าให้แทนตามประกาศกระทรวงเกษตรฯ เรื่อง กำหนดให้ผู้รับสัมปทานหรือผู้รับอนุญาตทำการบำรุงป่าหรือปลูกสร้างสวนป่า พ.ศ. 2529

4. การปลูกสร้างสวนป่าโดยเอกชนขออนุญาตเข้าทำการปลูกป่า ในเขตป่าสงวนแห่งชาติหรือป่าที่คณะกรรมการมีมติให้รักษาไว้เป็นสมบัติของชาติ ซึ่งมีระเบียบปฏิบัติในการดำเนินงานแต่ละประเภท

5. เอกชนปลูกป่าในที่ดินกรรมสิทธิ์

4. การปลูกป่าเอกชน

การแก้ปัญหาพื้นที่ป่าไม้ลดจำนวนลงมีวิธีการต่าง ๆ หลายวิธีการแต่วิธีการหนึ่งซึ่งถ้าสามารถปฏิบัติกันได้อย่างจริงจังแล้วก็จะสามารถชะลอการลดพื้นที่ของป่าลงหรือสามารถเพิ่มพื้นที่ของป่าได้ในที่สุด วิธีการดังกล่าวคือการปลูกป่าทดแทน รัฐบาลโดยกรมป่าไม้มีการปลูกป่ามานานนับแต่ปี พ.ศ. 2449 แต่ทราบจนถึงปัจจุบันในปี พ.ศ. 2532 ก็สามารถปลูกป่าได้เพียง 3,212,554 ไร่ เท่านั้น ดังนั้น รัฐบาลจึงให้ความสำคัญต่อนโยบายการตั้งเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการปลูกป่าเพิ่มขึ้น นับแต่ปี พ.ศ. 2522 ที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ออกระเบียบว่าด้วยการอนุญาตให้ทำการปลูกสร้างสวนป่าในเขตป่าสงวนแห่งชาติและในปี 2526 คณะรัฐมนตรีมีมติให้ความสนับสนุนด้านการปลูกป่าแก่ภาคเอกชน และจัดตั้งสำนักงานส่งเสริมการปลูกป่า ภาคเอกชนขึ้นในปี 2529 การให้ความสำคัญต่อเอกชนในการปลูกป่าก็เพื่อที่จะให้บรรลุเป้าหมายในการเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ให้ได้ร้อยละ 40 ของพื้นที่ประเทศหรือ 128.3 ล้านไร่ ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 โดยจะให้มีการปลูกป่าอนุรักษ์ร้อยละ 15 และป่าเศรษฐกิจร้อยละ 25 ซึ่งการจะทำให้มีพื้นที่ป่าไม้ได้ตามเป้าหมายโดยการปลูกป่าจากเงินงบประมาณของกรมป่าไม้อย่างเดียวอาจจะทำไม่ได้เพราะอัตราส่วนของการสูญเสียพื้นที่ป่าจะมีมากกว่าพื้นที่ป่าที่ได้ทำการปลูกขึ้นมาใหม่ ทั้งนี้เพราะการปลูกป่าโดยภาครัฐตั้งแต่ปี 2449-2532 มีการปลูกป่าได้อยู่ในช่วง 100,000 - 175,605 ไร่ต่อปี ขณะที่อัตราเฉลี่ยของการทำลายป่ามีสูงถึงประมาณ 3 ล้านไร่ต่อปี ดังนั้นเพื่อจะให้ความคาดหวังในการเพิ่มพื้นที่ป่าโดยเอกชนมีส่วนร่วมเป็นไปได้มากขึ้น กระทรวงเกษตรฯ จึงมีนโยบายส่งเสริมการปลูกป่าเอกชนอย่างเต็มที่ดังกล่าว

การปลูกป่าของภาคเอกชนตั้งแต่ พ.ศ. 2519 - ปัจจุบันปี 2530 ปลูกไม้ทุกชนิดรวมกันทั่วประเทศคิดเป็นเนื้อที่ปลูกได้ทั้งหมด 250,500.38 ไร่ มีชนิดพันธุ์ไม้ที่ปลูกประมาณ 25 ชนิด เช่น ยูคาลิปตัส สนประติพัทธ์ กระถินยักษ์ กระถินเทพา ยางพารา สนทะเล มะม่วงหิมพานต์ โกงกาง ฯลฯ เป็นต้น ชนิดที่ปลูกมาก 3 อันดับแรก ได้แก่ ยูคาลิปตัส สนประติพัทธ์ และกระถินยักษ์ โดยมีเนื้อที่ปลูกเท่ากับ 206,863.81, 21,309.88 และ 4,624.01 ไร่ ตามลำดับ หรือคิดเป็นร้อยละของเนื้อที่ปลูกไม้ทุกชนิดรวมกันทั่วประเทศเท่ากับ 82.58, 8.50 และ 1.85 ตามลำดับ ดังตารางที่ 3 สำหรับภาคที่ทำการปลูกป่าของภาคเอกชนมากที่สุด คือภาคกลาง ซึ่งมีการปลูกถึง 103,983.72 ไร่ ส่วนภาคที่ปลูกรองลงมาได้แก่ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ และภาคใต้ โดยมีพื้นที่เท่ากับ 69,494.75, 45,438.69 และ 31,583.02 ไร่ ตามลำดับ ดังตารางที่ 4

ชวลิต อรุณีพัฒน์พงศ์ และคณะ สำรวจการปลูกป่า ภาคเอกชน พ.ศ. 2529 พบว่าจากจำนวนตัวอย่างผู้ปลูกป่าทั่วประเทศ 2,758 ราย ทำการปลูกป่าอยู่ในพื้นที่ 1-10 ไร่ มากที่สุดคือ 1,314 ราย หรือร้อยละ 47.65 รองลงมาคือปลูกอยู่ในช่วง 11-20, มากกว่า 50, 21-30, 41-50 และ 31-40 ไร่ จำนวนเท่ากับ 478, 417, 264, 173 และ 112 ราย ตามลำดับ หรือคิดเป็นร้อยละ 17.33, 15.12, 9.57 6.27 และ 4.06 ตามลำดับ ดังตารางที่ 5

สำหรับประโยชน์ในการส่งเสริมให้เอกชนปลูกป่านั้น นอกจากจะได้พื้นที่ป่าไม้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วโดยไม่ต้องเสียงบประมาณแล้ว ราษฎรในท้องถิ่นยังจะมีรายได้จากการจ้างแรงงานและการลงทุนปลูกป่า และยังเกิดประโยชน์ในด้านต่าง ๆ ตามมาอีก คือ ^{2/}

1. แก้ปัญหาความเสื่อมโทรมและเสริมสร้างสภาพแวดล้อมของพื้นที่เพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ
2. ขจัดปัญหาความขัดแย้งกับราษฎรในเรื่องการใช้พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติปลูกป่าซึ่งตามข้อเท็จจริงพื้นที่ดังกล่าวราษฎรได้ครอบครองไว้หรือจับจองและทำประโยชน์จนเกือบหมดแล้ว
3. ลดปัญหาการตัดไม้ทำลายป่า
4. ราษฎรจะรู้จักการใช้ประโยชน์ไม้อย่างประหยัดมากขึ้น
5. สนองความต้องการของเอกชนที่มีความสนใจ จะดำเนินการในด้านนี้มาก่อนแล้ว

เป็นผลดีต่อเศรษฐกิจของประเทศทางตรงและทางอ้อม

4. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมการปลูกสร้างสวนป่าที่ใช้อยู่เดิม

การปลูกสร้างสวนป่าที่สามารถกระทำได้ในปัจจุบัน นอกจากที่ปลูกโดยงบประมาณ กรมป่าไม้ปลูกโดยผู้รับสัมปทานทำไม้ปลูกทดแทนตามเงื่อนไขสัมปทาน และปลูกตามประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. 2529 แล้ว เอกชนก็สามารถขออนุญาตทำการปลูกสร้างสวนป่าได้ โดยอาศัยระเบียบกรมป่าไม้ว่าด้วยการอนุญาตให้ทำการปลูกสร้างสวนป่าหรือปลูกไม้ยืนต้นภายในเขตป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2530 ซึ่งออกตามความในมาตรา 20 แห่ง พ.ร.บ. ป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2528

ระเบียบดังกล่าวควบคุมการขออนุญาตทำการปลูกสร้างสวนป่าหรือปลูกไม้ยืนต้นภายในเขตป่าสงวนแห่งชาติ โดยพิจารณาอนุญาตในพื้นที่แต่ละรายครั้งละไม่เกิน 2,000 ไร่ ภายในระยะเวลาไม่เกิน 30 ปี แต่ถ้าเกิน 2,000 ไร่ ต้องได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรีและพื้นที่ที่จะขออนุญาตต้องมีลักษณะดังนี้คือ

^{2/} ที่มา : ไสริ่ง บุญเหลือ และคณะ 2529 การศึกษาสถานการณ์การปลูกป่าเอกชนในประเทศไทย, สำนักงานส่งเสริมการปลูกป่าภาคเอกชน กรมป่าไม้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

- ไม่เป็นพื้นที่ป่าซึ่งใช้ในการศึกษาด้านควาทางวิชาการป่าไม้
- ไม่อยู่ในพื้นที่ป่าไม้ที่มีสภาพเป็นป่าต้นน้ำลำธาร ชั้น 1 เอ. และตามมติคณะรัฐมนตรี

จะมีต่อไป

- เป็นป่าเสื่อมโทรมคือมีไม้มีค่าที่มีลักษณะสมบูรณ์เหลืออยู่เป็นส่วนน้อย และป่านั้นยากที่จะกลับฟื้นคืนดีได้ตามธรรมชาติโดยมีลูกไม้มีค่าขนาดความสูงเกิน 2 เมตรขึ้นไป ขึ้นกระจายอยู่ทั่วพื้นที่ ไม่เกินไร่ละ 20 ต้น หรือ มีไม้ขนาดความโคโรโดยรอบลำต้นตรงที่สูง 130 ซม. ตั้งแต่ 50-100 ซม. ขึ้น กระจายอยู่ทั่วพื้นที่ไม่เกินไร่ละ 8 ต้น หรือมีไม้ขนาดความโคโรเกิน 100 ซม.ขึ้นไป กระจายอยู่ทั่วพื้นที่ไม่เกินไร่ละ 2 ต้น หรือพื้นที่ป่าที่มีไม้เข้าหลักเกณฑ์ทั้ง 3 ลักษณะ ดังกล่าว เมื่อรวมกันแล้วต้องมีจำนวนไม่เกินไร่ละ 16 ต้น

การจะทำไม้ที่ปลูกเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ตามระเบียบนี้กำหนดให้ผู้รับอนุญาตต้องชำระค่าภาคหลวงตามอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง

6. สรุป

พระราชบัญญัติสวนป่าอาจมีส่วนที่จะเป็นประโยชน์ในการส่งเสริมการปลูกป่า ดังนี้

1. กำหนดประเภทของที่ดินที่อาจนำมาขึ้นทะเบียนเป็นสวนป่าไว้หลายประเภท ซึ่งมีทั้งที่ดินกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองของเอกชน และที่ดินที่เป็นป่าทั่ว ๆ ไป รวมทั้งป่าสงวนแห่งชาติด้วย ทั้งนี้ แล้วแต่ความสมัครใจหากผู้ใดประสงค์จะได้รับประโยชน์หรือได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัตินี้ ก็ยื่นคำขอขึ้นทะเบียนที่ดินเป็นสวนป่าต่อเจ้าหน้าที่ป่าไม้แล้วนายทะเบียนสวนป่าจะออกหนังสือรับรองการขึ้นทะเบียนสวนป่าให้

2. กำหนดให้ผู้ทำสวนป่ามีสิทธิที่จะตัดหรือโค่นไม้ แปรรูปไม้ ค้ำไม้ หรือ ไม้ไว้ในครอบครอง และนำไม้เคลื่อนที่ผ่านด่านป่าไม้ได้ ทั้งนี้โดยไม่ต้องรับอนุญาตและไม่ต้องชำระค่าภาคหลวงและค่าบำรุงป่าตามกฎหมายว่าด้วยป่าไม้หรือกฎหมายว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติแต่อย่างใด ยกเว้น การตั้งโรงงานแปรรูปไม้เท่านั้นที่ยังต้องขอรับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยป่าไม้ อย่างไรก็ตามก็มีข้อจำกัดว่า ก่อนตัดหรือโค่นไม้ในสวนป่า ผู้ทำสวนป่าต้องแจ้งเป็นหนังสือให้เจ้าหน้าที่ป่าไม้ทราบเพื่อออกหนังสือรับรองการแจ้งให้ก่อน แล้วจึงทำการตัดหรือโค่นไม้ดังกล่าวได้ ซึ่งจะเห็นว่าได้ให้ความคุ้มครองสิทธิในไม้ ทำให้ผู้ปลูกสร้างสวนป่ามีความมั่นใจในสิทธิและประโยชน์ที่จะได้รับจากการปลูกสร้างสวนป่า โดยเฉพาะการปลูกสร้างสวนป่า ในที่ดินของรัฐที่เป็นป่าธรรมชาติทั่ว ๆ ไป และป่าสงวนแห่งชาติ

3. กำหนดให้การนำไม้ที่ได้จากการทำกิจการสวนป่าเคลื่อนที่ได้โดยผู้ทำสวนป่านำสำเนาหรือภาพถ่ายหนังสือรับรองหรือบัญชีแสดงรายการไม้หรือของป่ากำกับไปด้วยตลอดเวลาที่นำเคลื่อนที่เป็น การช่วยให้เกิดความสะดวกและรวดเร็วขึ้น เป็นการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันกรณีราษฎรนำไม้หรือของป่าในที่ดินกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองเคลื่อนที่ไปใช้ประโยชน์อื่น จะถูกพนักงานเจ้าหน้าที่จับกุมตั้งข้อหาว่าทำไม้หรือเก็บหาของป่าหวงห้าม หรือมีไม้ของป่าหวงห้ามไว้ในครอบครองโดยไม่ได้รับอนุญาตอันเป็น ความผิดตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 หรือถ้าเป็นไม้หรือของป่าที่ไม่หวงห้าม ก็อาจจะถูก ตั้งข้อหาว่าทำไม้หรือเก็บหาของป่าจากป่าสงวนแห่งชาติโดยไม่ได้รับอนุญาตอันเป็นความผิดตามพระราช บัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2528 ซึ่งกว่าเจ้าของไม้หรือของป่าจะพิสูจน์ให้พ้นข้อกล่าวหาได้ว่า เป็นไม้หรือของป่าในที่ดินกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครอง ก็ต้องเสียทั้งเวลาและทรัพย์สินไปโดยไม่เป็นธรรม ทั้งนี้ เนื่องจากว่าไม้หรือผลิตภัณฑ์ในที่ดินของเอกชนดังกล่าวมีโครงสร้างเหมือนกับไม้หรือของป่าในป่าจน ไม่อาจแยกความแตกต่างได้โดยวิธีธรรมดาทั่ว ๆ ไป

ตารางที่ 1 แสดงอัตราการเปลี่ยนแปลงเนื้อป่าระหว่างปี พ.ศ. 2528-2532 (4 ปี) ทั่วประเทศโดยแยก
เป็นรายภาค

ลำดับ ที่	เนื้อป่าภาค ไร่	เนื้อป่า พ.ศ. 2528		เนื้อป่า พ.ศ. 2532		เนื้อป่าถูกบุกรุก ระยะเวลา 4 ปี		เนื้อป่าถูก บุกรุกรายปี	
		ไร่	%	ไร่	%	ไร่	%	ไร่	%
1	เหนือ	106,027,681	49.59	50,138,543	47.29	2,440,207	2.3	610,051.75	0.58
2.	ตะวันออกเฉียง เหนือ	22,814,062	21.89	4,866,170	21.33	127,729	0.56	31,932.25	0.14
3.	กลาง	105,533,962	15.15	14,741,502	13.97	1,245,948	1.18	311,487	0.30
4.	ใต้	42,124,187	26.24	10,764,318	25.55	288,807	0.69	72,201.75	0.17
5.	ได้	44,196,993	21.90	9,125,159	20.65	552,966	1.25	138,241.5	0.31
รวม		320,696,885	29.40	89,635,795	27.95	4,655,554	1.45	1,163,888.5	0.36

ที่มา : ฝ่ายสถิติป่าไม้ กองแผนงาน กรมป่าไม้

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบปริมาณเนื้อป่าระหว่างปี พ.ศ. 2516-2532 ที่ประเทศโดยแยกเป็นรายภาค

เนื้อป่าที่เหลืออยู่ (ตร.กม.)					
ปี พ.ศ.	ภาคเหนือ	ภาคตะวันออก	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคกลาง	ภาคใต้
2516	113,595	15,036	50,671	23,970	18,435
2519	102,327	12,631	41,494	21,826	20,139
2521	94,937	11,037	31,221	20,426	17,603
2525	87,756	8,000	25,886	18,516	16,442
2528	84,126	7,990	25,580	17,685	15,485
2531	80,402	7,834	23,693	17,244	14,630
2532	80,222	7,786	23,586	17,223	14,600

ที่มา : ฝ่ายสถิติป่าไม้ กองแผนงาน กรมป่าไม้

ตารางที่ ๒ พื้นที่ปลูกไม้โตเร็วภาคเอกชนตั้งแต่ปี ๒๕๑๗-๒๕๓๐ ทั่วประเทศแยกเป็นรายพืช

ชนิดไม้	พื้นที่ (ไร่)	ร้อยละ
กระดิมวงศ์	๖๒๔.๐๐	๐.๒๕
กระดิมยักษ์	๔,๖๒๔.๐๑	๑.๘๕
กระดิมเทพา	๓,๔๙๐.๐๐	๑.๓๙
ชัย	๑๘.๑๕	๐.๐๐๗
ตะกู	๖๘.๐๐	๐.๐๒๗
ถอน	๑๐๐.๐๐	๐.๐๔
ทุ่งห้า	๓,๖๗๘.๑๐	๑.๔๗
นนทรี	๘๖.๐๐	๐.๐๓
มะม่วงหิมพานต์	๑,๓๙๐.๐๐	๐.๕๕
ยางนา	๓๕๐.๐๐	๐.๑๔
ยางพารา	๒,๒๗๖.๘๐	๐.๙๑
ยูคาลิปตัส	๒๐๖,๘๖๓.๘๑	๘๒.๔๘
สนทะเล	๑,๓๑๘.๙๘	๐.๕๓
สนประคิตท์	๒๑,๓๐๙.๘๘	๘.๕๑
ส้มพง	๔๑.๖๐	๐.๐๒
ส้มอแทน	๘๐.๐๐	๐.๐๓
สะเดา	๓๕.๐๐	๐.๐๑
สะเดาช้าง	๑๕.๐๐	๐.๐๐๕
สาเล	๒๘.๖๕	๐.๐๑
เขียก	๑๔.๐๐	๐.๐๐๖
เลี่ยม	๑,๙๖๓.๓๐	๐.๗๙
เพ็รียง	๓๓๖.๐๐	๐.๑๔
โกงกาง	๑,๓๐๐.๕๐	๐.๕๒
ไผ่	๑๑๕.๐๐	๐.๐๕
อื่น ๆ	๒๕.๐๐	๐.๐๑
รวม	๒๕๐,๕๐๐.๓๘	๑๐๐

ที่มา : สำนักงานส่งเสริมการปลูกป่าภาคเอกชน กรมป่าไม้

ตารางที่ 4 พื้นที่ปลูกไม้โตเร็วภาคเอกชน ตั้งแต่ปี 2519-2530 แยกเป็นรายภาค

ภาค	พื้นที่ (ไร่)
เหนือ	45,438.69
ตะวันออกเฉียงเหนือ	69,494.95
กลาง	103,983.72
ใต้	31,583.02
รวม	250,500.38

ที่มา : สำนักงานส่งเสริมการปลูกป่าภาคเอกชน กรมป่าไม้

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของผู้ปลูกป่าในแต่ละขนาดเนื้อที่

พื้นที่ (ไร่)	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
1-10	1,314	47.65
11-20	478	17.33
21-30	264	9.57
31-40	112	4.06
41-50	173	6.27
มากกว่า 50	417	15.12
รวม	2,758	100

ที่มา : ขวสิศ อรุณีพัฒน์พงศ์ และคณะ, 2529 รายงานการสำรวจ "การปลูกป่า" ภาคเอกชน (ปี 2507-2528) ฝ่ายเศรษฐกิจป่าไม้ กองแผนงาน กรมป่าไม้